

NÂNG CAO CHẤT LƯỢNG GIẢNG DẠY TẠI CÁC TRUNG TÂM GIÁO DỤC QUỐC PHÒNG VÀ AN NINH

Lê Văn Duẩn

Trung tâm Giáo dục Quốc phòng và An ninh, Đại học Quốc gia Hà Nội

Tóm tắt: Giáo dục quốc phòng và an ninh có vai trò quan trọng trong việc hình thành ý thức công dân, tinh thần yêu nước và trách nhiệm bảo vệ Tổ quốc cho sinh viên. Các Trung tâm Giáo dục Quốc phòng và An ninh là đơn vị trực tiếp tổ chức giảng dạy, huấn luyện và rèn luyện kỹ năng cho người học. Tuy nhiên, trong bối cảnh đổi mới căn bản, toàn diện giáo dục và đào tạo hiện nay, chất lượng giảng dạy tại các trung tâm vẫn còn tồn tại một số hạn chế nhất định. Bài viết tập trung làm rõ cơ sở lý luận về chất lượng giảng dạy trong giáo dục quốc phòng và an ninh; phân tích thực trạng hoạt động giảng dạy tại các trung tâm; từ đó đề xuất một số giải pháp nhằm nâng cao chất lượng giảng dạy, đáp ứng yêu cầu đổi mới giáo dục và nhiệm vụ bảo vệ Tổ quốc trong tình hình mới.

Từ khóa: chất lượng giảng dạy; giáo dục quốc phòng và an ninh; trung tâm giáo dục quốc phòng và an ninh; đổi mới giáo dục.

IMPROVING THE QUALITY OF TEACHING AT NATIONAL DEFENSE AND SECURITY EDUCATION CENTERS

Abstract: National defense and security education plays a crucial role in shaping civic consciousness, patriotism, and responsibility for protecting the homeland among students. National Defense and Security Education Centers are the units directly responsible for organizing teaching, training, and skill development for learners. However, in the context of the current fundamental and comprehensive reform of education and training, the quality of teaching at these centers still has certain limitations. This article focuses on clarifying the theoretical basis of teaching quality in national defense and security education; analyzing the current state of teaching activities at these centers; From there, several solutions are proposed to improve the quality of teaching, meeting the requirements of educational reform and the task of national defense in the new situation.

Keywords: teaching quality; national defense and security education; national defense and security education center; educational reform.

Nhận bài: 03/03/2026

Phản biện: 24/03/2026

Duyệt đăng: 29/03/2026

I. ĐẶT VẤN ĐỀ

Trong hệ thống giáo dục quốc dân, giáo dục quốc phòng và an ninh giữ vị trí đặc biệt quan trọng trong việc trang bị kiến thức, bồi dưỡng tư tưởng chính trị và hình thành ý thức trách nhiệm bảo vệ Tổ quốc cho thế hệ trẻ. Đối với sinh viên các trường đại học, cao đẳng, môn học này không chỉ mang tính lý luận mà còn gắn liền với thực hành, rèn luyện kỹ năng quân sự cơ bản, góp phần xây dựng tác phong kỷ luật, tinh thần tập thể và ý chí vượt khó.

Các Trung tâm Giáo dục Quốc phòng và An ninh đóng vai trò trực tiếp trong việc tổ chức giảng dạy tập trung, kết hợp giữa lý thuyết và thực hành, giữa giáo dục nhận thức và rèn luyện kỹ năng. Đây là môi trường đặc thù, nơi sinh viên được học tập, sinh hoạt và rèn luyện theo mô hình bán quân sự, góp phần hình thành phẩm chất và năng lực cần thiết cho công dân trong thời đại mới.

Trong bối cảnh đổi mới căn bản, toàn diện giáo dục và đào tạo theo định hướng phát triển phẩm chất và năng lực người học, yêu cầu nâng cao chất lượng giảng dạy tại các trung tâm ngày càng trở nên cấp thiết. Thực tế cho thấy, mặc dù đã có nhiều chuyển biến tích cực, song hoạt động giảng dạy tại một số trung tâm vẫn còn tồn tại những

hạn chế như phương pháp dạy học chưa thật sự đổi mới, nội dung chưa gắn chặt với thực tiễn, cơ sở vật chất chưa đồng bộ, ứng dụng công nghệ thông tin còn hạn chế. Những vấn đề này ảnh hưởng không nhỏ đến hiệu quả đào tạo. Do đó, việc nghiên cứu, đánh giá thực trạng và đề xuất các giải pháp nâng cao chất lượng giảng dạy tại các Trung tâm Giáo dục Quốc phòng và An ninh là vấn đề có ý nghĩa lý luận và thực tiễn sâu sắc.

II. NỘI DUNG NGHIÊN CỨU

2.1. Vai trò của các Trung tâm Giáo dục Quốc phòng và An ninh

Các Trung tâm Giáo dục Quốc phòng và An ninh (GDQP&AN) giữ vị trí đặc biệt quan trọng trong hệ thống giáo dục quốc dân, là nơi trực tiếp triển khai chương trình giáo dục quốc phòng và an ninh cho sinh viên các trường đại học, cao đẳng. Trong bối cảnh hiện nay, khi yêu cầu bảo vệ Tổ quốc đặt ra ngày càng toàn diện và phức tạp, vai trò của các trung tâm không chỉ dừng lại ở việc truyền đạt kiến thức mà còn mở rộng sang việc hình thành năng lực, phẩm chất và bản lĩnh chính trị cho người học.

Trước hết, các trung tâm đóng vai trò trang bị hệ thống kiến thức cơ bản và toàn diện về quốc

phòng và an ninh cho sinh viên. Nội dung giảng dạy bao gồm đường lối quốc phòng toàn dân, an ninh nhân dân của Đảng; chiến lược bảo vệ Tổ quốc trong tình hình mới; kiến thức về quân sự, quốc phòng hiện đại; cũng như các vấn đề an ninh phi truyền thống như an ninh mạng, an ninh kinh tế, an ninh môi trường. Thông qua đó, sinh viên được nâng cao nhận thức chính trị, hiểu rõ hơn về trách nhiệm của bản thân đối với sự nghiệp xây dựng và bảo vệ đất nước.

Bên cạnh đó, các trung tâm có vai trò quan trọng trong rèn luyện kỹ năng quân sự cơ bản và năng lực thực hành cho người học. Thông qua các nội dung huấn luyện như điều lệnh đội ngũ, kỹ thuật bắn súng, chiến thuật bộ binh, sơ cứu chiến trường..., sinh viên không chỉ nắm được kỹ năng quân sự cần thiết mà còn hình thành tư duy kỷ luật, khả năng phối hợp nhóm và xử lý tình huống trong điều kiện áp lực. Đây là những năng lực có giá trị không chỉ trong môi trường quân sự mà còn trong đời sống và công việc sau này.

Một vai trò nổi bật khác của các Trung tâm GDQP&AN là giáo dục ý thức chính trị, tinh thần yêu nước và trách nhiệm công dân. Thông qua nội dung giảng dạy kết hợp với môi trường sinh hoạt mang tính kỷ luật, sinh viên được giáo dục về truyền thống dựng nước và giữ nước của dân tộc, từ đó hình thành niềm tự hào dân tộc, ý thức bảo vệ chủ quyền lãnh thổ và thái độ tích cực trước các vấn đề chính trị – xã hội. Đây là nền tảng quan trọng để xây dựng thể hệ công dân có bản lĩnh, có trách nhiệm trong bối cảnh hội nhập quốc tế sâu rộng.

Ngoài ra, các trung tâm còn đóng vai trò trong hình thành tác phong, kỷ luật và kỹ năng sống cho sinh viên. Mô hình học tập tập trung, sinh hoạt theo chế độ quân sự giúp sinh viên rèn luyện tính tự giác, tinh thần trách nhiệm, khả năng thích nghi với môi trường kỷ luật cao. Việc tuân thủ thời gian biểu nghiêm ngặt, thực hiện các quy định trong học tập và sinh hoạt góp phần xây dựng thói quen làm việc khoa học, nâng cao ý thức tổ chức kỷ luật – một yếu tố quan trọng đối với nguồn nhân lực trong xã hội hiện đại.

Đặc biệt, trong bối cảnh chuyển đổi số và hội nhập quốc tế, các Trung tâm GDQP&AN còn có vai trò trong đổi mới phương thức giáo dục theo hướng hiện đại, gắn lý luận với thực tiễn và ứng dụng công nghệ. Việc tích hợp công nghệ thông tin, mô phỏng, học liệu số vào giảng dạy không chỉ giúp nâng cao hiệu quả truyền đạt mà còn tạo điều kiện cho sinh viên tiếp cận kiến thức một cách trực quan, sinh động, từ đó nâng cao chất lượng học tập.

Bên cạnh chức năng đào tạo, các trung tâm còn là môi trường nghiên cứu và phát triển các mô hình giáo dục quốc phòng và an ninh hiệu quả.

Thông qua hoạt động nghiên cứu khoa học, tổng kết thực tiễn giảng dạy, các trung tâm có thể đề xuất các giải pháp đổi mới nội dung, phương pháp và hình thức tổ chức dạy học, góp phần nâng cao chất lượng giáo dục quốc phòng và an ninh trong toàn hệ thống.

2.2. Các yếu tố ảnh hưởng đến chất lượng giảng dạy tại các Trung tâm Giáo dục Quốc phòng và An ninh

Chất lượng giảng dạy tại các Trung tâm Giáo dục Quốc phòng và An ninh (GDQP&AN) là kết quả tổng hợp của nhiều yếu tố khác nhau, tác động qua lại một cách trực tiếp và gián tiếp đến hiệu quả của quá trình dạy học. Việc nhận diện đầy đủ và phân tích sâu các yếu tố này có ý nghĩa quan trọng trong việc đề xuất các giải pháp nâng cao chất lượng giảng dạy một cách toàn diện và bền vững.

Trước hết, nội dung chương trình giảng dạy là yếu tố nền tảng quyết định chất lượng đào tạo. Nội dung GDQP&AN cần đảm bảo tính khoa học, tính hệ thống và đặc biệt là tính cập nhật, gắn với thực tiễn tình hình quốc phòng, an ninh trong nước và quốc tế. Trong bối cảnh hiện nay, khi các thách thức an ninh truyền thống và phi truyền thống đan xen, chương trình giảng dạy cần bổ sung các nội dung liên quan đến an ninh mạng, chiến tranh công nghệ cao, an ninh kinh tế, an ninh môi trường, ... Nếu nội dung giảng dạy chậm đổi mới, thiếu tính thời sự sẽ làm giảm hứng thú học tập của sinh viên và hạn chế khả năng vận dụng kiến thức vào thực tiễn.

Thứ hai, phương pháp giảng dạy có ảnh hưởng trực tiếp đến hiệu quả tiếp nhận kiến thức của người học. Trong giáo dục hiện đại, phương pháp dạy học không chỉ dừng lại ở việc truyền đạt một chiều mà cần hướng tới phát huy tính tích cực, chủ động và sáng tạo của người học. Tuy nhiên, trong thực tế, ở một số trung tâm, phương pháp giảng dạy vẫn còn nặng về thuyết trình, ít tổ chức các hoạt động tương tác, trải nghiệm hay xử lý tình huống. Điều này dẫn đến việc sinh viên tiếp thu kiến thức một cách thụ động, thiếu cơ hội rèn luyện kỹ năng và phát triển tư duy. Do đó, việc đổi mới phương pháp giảng dạy theo hướng tích cực hóa người học là yêu cầu cấp thiết.

Thứ ba, đội ngũ giảng viên là yếu tố then chốt quyết định chất lượng giảng dạy. Giảng viên không chỉ cần có trình độ chuyên môn vững vàng mà còn phải có kỹ năng sư phạm tốt, khả năng truyền đạt, tổ chức hoạt động học tập và ứng dụng công nghệ trong giảng dạy. Bên cạnh đó, đặc thù của GDQP&AN đòi hỏi giảng viên phải có kinh nghiệm thực tiễn quân sự, hiểu biết sâu về các vấn đề quốc phòng, an ninh hiện đại. Sự chênh lệch về trình độ, kinh nghiệm và năng lực đổi mới phương

pháp giữa các giảng viên có thể dẫn đến sự không đồng đều về chất lượng giảng dạy giữa các lớp học, các trung tâm.

Thứ tư, cơ sở vật chất, trang thiết bị dạy học và thao trường, bãi tập có vai trò đặc biệt quan trọng, nhất là đối với các nội dung thực hành quân sự. Một môi trường học tập đầy đủ, hiện đại với hệ thống phòng học, thiết bị trình chiếu, mô hình học cụ, thao trường, bãi tập đạt chuẩn sẽ tạo điều kiện thuận lợi cho việc tổ chức các hoạt động dạy học hiệu quả. Ngược lại, nếu cơ sở vật chất thiếu thốn, lạc hậu sẽ hạn chế khả năng triển khai các phương pháp dạy học tích cực, đặc biệt là các hoạt động thực hành, mô phỏng, trải nghiệm – những yếu tố quan trọng trong GDQP&AN.

Thứ năm, việc ứng dụng công nghệ thông tin và chuyển đổi số trong giảng dạy đang trở thành một yếu tố ngày càng quan trọng trong nâng cao chất lượng giáo dục. Việc sử dụng bài giảng điện tử, video minh họa, phần mềm mô phỏng, hệ thống học liệu số không chỉ giúp nội dung giảng dạy trở nên trực quan, sinh động mà còn hỗ trợ sinh viên trong việc tự học, tự nghiên cứu. Tuy nhiên, ở một số trung tâm, việc ứng dụng công nghệ còn hạn chế do thiếu hạ tầng kỹ thuật hoặc do giảng viên chưa được đào tạo đầy đủ về kỹ năng sử dụng công nghệ trong giảng dạy.

Thứ sáu, công tác quản lý và tổ chức hoạt động dạy học cũng có ảnh hưởng đáng kể đến chất lượng giảng dạy. Việc xây dựng kế hoạch giảng dạy khoa học, phân công giảng viên hợp lý, tổ chức kiểm tra, giám sát quá trình dạy học và đánh giá kết quả học tập một cách khách quan sẽ góp phần nâng cao hiệu quả đào tạo. Ngược lại, nếu công tác quản lý còn mang tính hình thức, thiếu kiểm tra, giám sát sẽ dẫn đến việc thực hiện chương trình không đồng đều, ảnh hưởng đến chất lượng chung.

Cuối cùng, đặc điểm của người học cũng là một yếu tố không thể bỏ qua. Sinh viên tham gia học tập tại các Trung tâm GDQP&AN đến từ nhiều ngành học khác nhau, có sự khác biệt về nhận thức, thái độ, động cơ học tập và khả năng tiếp thu. Một bộ phận sinh viên chưa nhận thức đầy đủ vai trò, ý nghĩa của môn học nên còn học

tập mang tính đối phó, thiếu tích cực. Điều này đòi hỏi giảng viên cần có phương pháp phù hợp để tạo hứng thú, nâng cao động cơ học tập và phát huy tối đa năng lực của người học.

Tóm lại, chất lượng giảng dạy tại các Trung tâm Giáo dục Quốc phòng và An ninh chịu sự tác động của nhiều yếu tố khác nhau, từ nội dung chương trình, phương pháp giảng dạy, đội ngũ giảng viên, cơ sở vật chất đến công tác quản lý và đặc điểm người học. Các yếu tố này có mối quan hệ chặt chẽ, tác động qua lại lẫn nhau, do đó việc nâng cao chất lượng giảng dạy cần được thực hiện một cách đồng bộ, toàn diện, đảm bảo tính hệ thống và phù hợp với điều kiện thực tiễn của từng trung tâm.

III. KẾT LUẬN

Giáo dục quốc phòng và an ninh có vai trò đặc biệt quan trọng trong việc hình thành ý thức công dân, tinh thần yêu nước và trách nhiệm bảo vệ Tổ quốc cho sinh viên. Các Trung tâm Giáo dục Quốc phòng và An ninh là môi trường đặc thù góp phần thực hiện hiệu quả mục tiêu này thông qua việc kết hợp giữa giảng dạy lý thuyết và rèn luyện thực hành. Tuy nhiên, trong bối cảnh đổi mới giáo dục hiện nay, hoạt động giảng dạy tại các trung tâm vẫn còn tồn tại những hạn chế cần được khắc phục.

Kết quả nghiên cứu cho thấy chất lượng giảng dạy chịu ảnh hưởng của nhiều yếu tố có mối quan hệ chặt chẽ với nhau, đòi hỏi phải có cách tiếp cận đồng bộ và toàn diện trong quá trình cải thiện. Việc đổi mới nội dung chương trình theo hướng cập nhật, gắn với thực tiễn; áp dụng các phương pháp dạy học tích cực; nâng cao năng lực đội ngũ giảng viên; đầu tư cơ sở vật chất; đẩy mạnh ứng dụng công nghệ số và tăng cường hiệu quả quản lý là những định hướng quan trọng nhằm nâng cao chất lượng đào tạo.

Trong thời gian tới, các Trung tâm Giáo dục Quốc phòng và An ninh cần tiếp tục phát huy vai trò nòng cốt trong hệ thống giáo dục, chủ động đổi mới và thích ứng với yêu cầu phát triển của xã hội, góp phần đào tạo thế hệ sinh viên có đủ phẩm chất, năng lực và bản lĩnh đáp ứng nhiệm vụ xây dựng và bảo vệ Tổ quốc trong tình hình mới.

TÀI LIỆU THAM KHẢO

- Ban Chấp hành Trung ương Đảng (2013). *Nghị quyết số 29-NQ/TW về đổi mới căn bản, toàn diện giáo dục và đào tạo*. Hà Nội.
- Bộ Giáo dục và Đào tạo (2020). *Thông tư số 05/2020/TT-BGDĐT về chương trình giáo dục quốc phòng và an ninh trong trường trung học phổ thông*. Hà Nội.
- Bộ Giáo dục và Đào tạo (2021). *Tài liệu bồi dưỡng giảng viên giáo dục quốc phòng và an ninh*. Hà Nội.
- Bộ Quốc phòng (2019). *Giáo trình giáo dục quốc phòng và an ninh dành cho sinh viên*. Hà Nội: Nhà xuất bản Quân đội Nhân dân.
- Chính phủ (2014). *Nghị định số 13/2014/NĐ-CP về giáo dục quốc phòng và an ninh*. Hà Nội.